

Blackwork

Lang geleden kreeg ik het patroon van een oude merklap uit 1661 met 'blackwork' uit het Victoria and Albert Museum in Londen (nummer 368-1907). Sindsdien verzamel ik alles over deze techniek, en een paar jaar geleden ben ik begonnen met het borduren ervan.

Geschiedenis

Het 'zwart borduurwerk' is een oude vorm van borduren. Tegenwoordig gebruiken we de Engelse term blackwork. Volgens de verhalen is de techniek als 'Spanish embroidery' in Engeland geïntroduceerd door de Spaanse prinses Catharina van Aragon, de eerste vrouw van Hendrik VIII. Waarom het in Engeland de naam blackwork heeft gekregen, is niet bekend. Blackwork werd en wordt wel vaak uitgevoerd in zwart op wit, maar dat hoeft niet. Blackwork is ook niet speciaal Engels, en evenmin speciaal Spaans. De lap uit 1661 bijvoorbeeld is gemaakt in Duitsland, en hij is uitgevoerd in verschillende tinten geel, blauw, groen en rood. Wel meestal één kleur per motief.

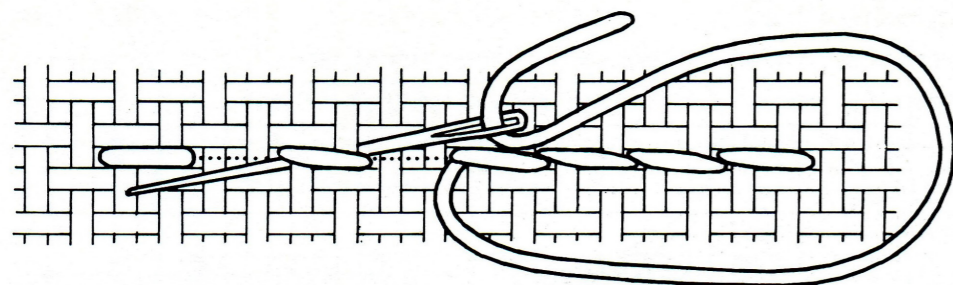
Techniek

Blackwork wordt gemaakt met de Holbeinsteek, stiksteek en kettingsteek. De Holbeinsteek is een dubbele rijsteek. Deze steek kost veel tijd, maar is zuinig in garen. Je rijgt heen en daarna terug, zoals op de afbeelding is aangegeven. Daardoor zijn de voor- en achterkant gelijk. Maak je een fout, dan haal je uit tot de fout en begin je opnieuw. De Holbeinsteek dankt zijn naam aan de schilder Hans Holbein de Jonge (1497-1543). In het Mauritshuis in Den Haag hangt een door hem geschilderd portret van Jane Seymour. Haar manchetten zijn versierd met blackwork. Op dat schilderij is goed te zien dat voor- en achterkant gelijk zijn.

Aan de voorkant zien stiksteken er net zo uit als Holbeinsteeken, maar dan zijn voor- en achterkant niet gelijk. Ronde vormen worden met een kettingsteek geborduurd.

Om te oefenen kun je verschillende blackwork-motieven borduren in vierkanten, of bijvoorbeeld in een huisje.

82 Holbein-stiksteek (dubbele rijsteek). 2e toer. Let op het insteken van de naald. 1e toer is rijsteek.

Uit: Kruissteekborduren, Margit Reij (1984) Cantecleer, de Bilt.

De motieven

Het voorbeeld is geborduurd op 15-draads linnen met handgeverfd garen. De boom is een Italiaanse populier, een patroon van Zweigart (nr. 147), net als de letter B (nr. 106). De boerderij komt uit Monumenten in Kruissteek van R. Buningh-Groot (1969). De omtrek van de boom en de delen van het huis zijn eerst met de dubbele rijsteek geborduurd. Voor de boom heb ik rijgsteken met twee draden na elkaar geborduurd. Daarna zijn de vlakken opgevuld met blackworkmotieven.

*Tekst: Joke van Soest
Foto's: Anton Poptie*